

bulletin

Akademie věd České republiky

5

2016

AKADEMICKÝ

*Efektivnější
ochrana lesa
před kůrovci
je stálým zájmem
lesníků a biologů.
K tématu více
na str. 28–29.*

FOTO: STANISLAVA KYSELOVÁ, AKADEMICKÝ BULLETIN

XLVIII. AKADEMICKÝ SNĚM

21. 4. 2016

VŠECHNA FOTKA: STANISLAVA KYSELOVÁ, AKADEMICKÝ BULLETIN

Obálka	
XLVIII. akademický sněm	2
SCIAP 2015 – vítězné projekty	3
Ceny Nakladatelství Academia 2015	4
Obsah, úvodník	1
Výročí	
7 věží: Karel IV. v hledáčku akademiků	2
Téma měsíce	
Hledání a nacházení rostlinných a houbových virů v Česku	8
Událost	
Akademická diplomacie v globální éře	11
Akademický sněm	
XLVIII. zasedání akademického sněmu	14
Vznikne ministerstvo?	15
Je nutné zlepšit podmínky pro vědce	20
K novému zákonu o podpoře vědy	21
Na téma spolupráce	22
ČMKOS nepodpoří vznik nového ministerstva	23
Usnesení XLVIII. zasedání Akademického sněmu AV ČR	24
Rozhovor	
Kvóty vedou ke kvalitě	26
Věda a výzkum	
Jak přispět k efektivnější ochraně lesa před kůrovcem?	28
Z Bruselu	
Zjednodušování administrativy	30
CzechGlobe v Bruselu	31
Resume	
Finalista AMAVET	32

Do měsíce v plném květu vás zveme poněkud ponouro připomínkou síly přírodních dějů, v konkrétním případě naší titulní stránky jde o šumavský les napadený kůrovcem. Známeho, a přesto neznámého škůdce mají v hledáčku českobudějovičtí entomologové v Laboratoři aplikované entomologie, kteří při výzkumu ekofyziologie škodlivého hmyzu spolupracují s lesníky; více se o tématu dočtete na str. 28–29. V českém lese, tentokrát bez kůrovce, ale s daleko menšími organismy, nás pozdrží i téma měsíce, v němž jihočeští molekulární biologové pátrají po rostlinných a houbových virtech (str. 8–10).

V jubilejním roce i měsíci narození Karla IV. pokračujeme v připomínkách jeho výročí (14. dubna 1316), a to hned od následující až do sedmé stránky procházkou kolem sedmi symbolických věží panovníkova života, jak jej reflektovalo několik generací našich vědců (str. 2–7).

Toto číslo *Akademického bulletinu* informuje o posledním „klidném“ zasedání Akademického sněmu před podzimním rozhodováním, kdo stane v čele Akademie a jejích radách pro další volební období. Ovšem akademickou obec pochopitelně nemůže nechat v klidu plánované Ministerstvo pro výzkum a vývoj, jež bylo nejdůležitějším diskutovaným tématem sněmu, na němž badatele podpořila i ministryně školství, mládeže a tělovýchovy, místopředseda pro vědu, výzkum a inovace nebo nejvyšší představitel Senátu. Na stranách 14–24 věnovaných sněmu můžete číst i výběry z jejich projevů.

A ještě těsně před odesláním čísla do tisku mohou doplnit gratulaci k Ceně Společnosti pro vědy a umění, kterou ve spolupráci se Senátem Parlamentu ČR udělila prof. Jiřimu Drahošovi a prof. Pavlu Jungwirthovi – více najdete v aktualitě na našem webu.

V závěru si vám, vážené čtenářky a čtenáři, dovoluji připomenout výzvu předsedy AV ČR, že do konce května můžete posílat své představy o podobě *Akademického bulletinu*, zda by měl pro akademickou obec vycházet pouze v elektronické podobě a jak by měl případně vypadat nový časopis.

MARINA HUŽVÁROVÁ

AKADEMICKÝ BULLETIN

Vydává: Středisko společných činností AV ČR, v. v. i., 110 00 Praha 1, Národní 3
ISSN 1210-9525, registrační číslo MK ČR E 8392

Šéfredaktorka: Mgr. Marina Hužvárová (HaM), tel.: 221 403 531, fax: 221 403 356, e-mail: huzvarova@ssc.cas.cz

Redakce: Ing. Gabriela Adámková (srd), tel.: 221 403 247, e-mail: adamkova@ssc.cas.cz; Mgr. Luděk Svoboda (lsd), tel.: 221 403 375, e-mail: svobodaludek@ssc.cas.cz; fotografie: Mgr. Stanislava Kyselová (skys), tel.: 221 403 332, e-mail: kyselova@ssc.cas.cz; tajemnice redakce: Mgr. Denisa Popková, tel.: 221 403 513, e-mail: popkova@ssc.cas.cz; Překlad resumé: Luděk Svoboda; jazyková korektura: Irena Vítková, tel.: 221 403 289, e-mail: vilkova@ssc.cas.cz

Redakční rada: předseda – prof. PhDr. Pavel Janoušek, CSc.; členové – prof. PhDr. Marek Blatný, CSc., RNDr. Antonín Fejfar, CSc., Ing. Pavol Ihnát, PhD. Antonín Kostlán, CSc., doc. RNDr. Karel Oliva, Dr., Ing. Karel Pacner, prof. Ing. Petr Ráb, DrSc., prof. RNDr. Eva Zažímalová, CSc., JUDr. Jiří Malý

Grafická úprava: Zuzana Grubnerová

Tisk: Serifa, s. r. o., Jinonická 80, 158 00 Praha 5, e-mail: serifa@volny.cz

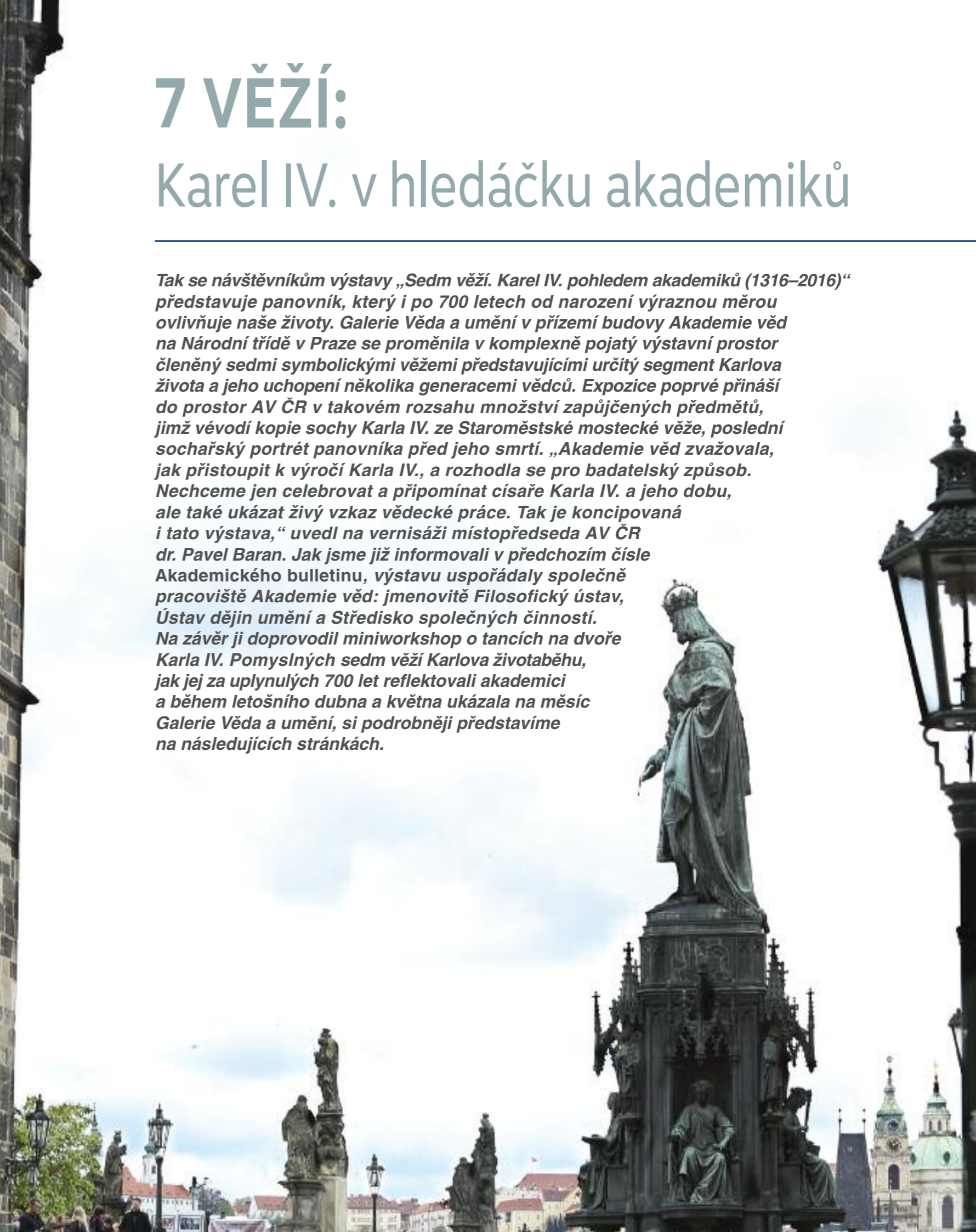
Příspěvky přijímáme e-mailem na adresu abicko@ssc.cas.cz. Redakce si vyhrazuje právo příspěvků krátiť. Za odborný obsah příspěvku a původ obrazového doprovodu ručí autor. Články vycházejí rovněž v elektronické verzi a časopis v pdf ke stažení na <http://abicko.avcr.cz>.

Adresa redakce: Praha 1, Národní 3, 4. patro – Viola.
AB 5/2016 vychází 18. května 2016.

7 VĚŽÍ:

Karel IV. v hledáčku akademiků

Tak se návštěvníkům výstavy „Sedm věží. Karel IV. pohledem akademiků (1316–2016)“ představuje panovník, který i po 700 letech od narození výraznou měrou ovlivňuje naše životy. Galerie Věda a umění v přízemí budovy Akademie věd na Národní třídě v Praze se proměnila v komplexně pojatý výstavní prostor členěný sedmi symbolickými věžemi představujícími určitý segment Karlova života a jeho uchopení několika generacemi vědců. Expozice poprvé přináší do prostor AV ČR v takovém rozsahu množství zapůjčených předmětů, jimž vévodí kopie sochy Karla IV. ze Staroměstské mostecké věže, poslední sochařský portrét panovníka před jeho smrtí. „Akademie věd zvažovala, jak přistoupit k výročí Karla IV., a rozhodla se pro badatelský způsob. Nechceme jen celebrovat a připomínat císaře Karla IV. a jeho dobu, ale také ukázat živý vzkaz vědecké práce. Tak je koncipovaná i tato výstava,“ uvedl na vernisáži místopředseda AV ČR dr. Pavel Baran. Jak jsme již informovali v předchozím čísle Akademického bulletinu, výstavu uspořádaly společně pracoviště Akademie věd: jmenovitě Filosofický ústav, Ústav dějin umění a Středisko společných činností. Na závěr ji doprovodil miniworkshop o tancích na dvoře Karla IV. Pomyslných sedm věží Karlova životaběhu, jak jej za uplynulých 700 let reflektovali akademici a během letošního dubna a května ukázala na měsíc Galerie Věda a umění, si podrobněji představíme na následujících stránkách.

Před vchodem do budovy Akademie věd vyvolala rozruch velevážená návštěva o hmotnosti ve stovkách kilogramů. Už sám průchod do budovy nebyl jednoduchý, ale pořádným oříškem bylo zdolat s více než dva metry vysokou kopii sochy letos jubilujícího panovníka vstupní schodiště (fotoreportáž viz webové stránky AB). Původní socha vznikla v hutí Petra Parléře pro Staroměstskou mosteckou věž kolem roku 1380 (viz foto na předchozí straně).

Zatímco první karlovská věž představuje panovníka ve výzkumných projektech Akademie věd, přičemž nehledá cíl v prezentaci hotových výsledků, nýbrž naopak usiluje o přiblížení stále živého procesu bádání, věž druhá nese portrét jedné z nejvýznamnějších postav středověké Evropy. Jak již to u velkých osobností bývá, jejich hodnocení podléhá individuálním hlediskům posuzovatelů, což platilo v minulosti stejně jako dnes. Už současníci Karla IV. kolísali mezi bezmeznou úctou a uznáním až k nevybíravému odsuzování a častování urážlivými příměry. V říši mu často vyčítali jeho přílišný zájem a péči o Čechy, jeho odpůrci ho někdy označovali za popskeho krále (*rex clericorum*) kvůli tomu, že jeho první volbu římským králem roku 1346 podpořili převážně duchovní kurfiřti. V domácím prostředí je však dodnes vnímán převážně jako dobrý Otec vlasti, který se zasloužil o rozvoj a vzestup českého království. Tomu odpovídá i jeho vítězství v anketě o „největšího“ Čecha nebo všechna dosavadní filmová zpracování jeho osobnosti.

Někdy bývá období vlády Karla IV. schematicky vnímáno velmi pozitivně, kdežto následná vláda Václava IV. a nástup husitství jako rozvrat a úpadek českých zemí. Dnes ale víme, že se první náznaky tzv. krize pozdně středověké společnosti objevily již během Karlovy vlády. Je otázkou, nakolik by se i tak schopný panovník, jakým Karel byl, dokázal vyrovnat se složitými politickými, náboženskými, společenskými a hospodářskými poměry, které čekaly střední Evropu na přelomu 14. a 15. století.

Právě na toto období se specializuje společné pracoviště Akademie věd a Filozofické fakulty Univerzity Karlovy – Centrum mediévistických studií. Výsledky publikuje ve vlastní neperiodické řadě *Colloquia mediaevalia Pragensia*, recenzovaném časopise *Studia mediaevalia Bohemica* a monografických titulech, mezi nimiž figurují i pramenné edice. Také odborníci z Filozofického ústavu AV ČR mají oddělení pro studium antického a středověkého myšlení, v němž rozvíjejí výzkum ve filozofii, logice a teologii v období od před-sokratiků po raně novověkou scholastiku. Zaměřují se na excelentní mezinárodně propojený výzkum, ale také na službu národní kultuře a vzdělanosti prostřednictvím překladů a vystoupení určených veřejnosti. Badatelská skupina TransEd se dlouhodobě zabývá mj. výzkumem dědictví vlády Karla IV., konkrétně filozofickou a teologickou tradicí českých zemí ve středověku, zvláště na pražské univerzitě. Jde o výzkum myšlení Jana Husa, jeho předchůdců, kolegů i žáků.

Třetí věž symbolizuje Karla IV. jako zákonodárce, zakladatele a donátora. Mladý Lucemburk po nástupu na český trůn roku 1346 kladl stěžejní důraz na

uspořádání právních poměrů v zemi. Ve vyspělých francouzských a italských oblastech se seznámil s hodnotou psaného práva a právních norem pro vládu, což hodlal velkou měrou využívat i v Čechách. Systematicky se snažil upevnit postavení zemí Koruny české tím, že potvrzoval starší privilegia, vydával nové dokumenty, prosazoval právní řád a fungující soudní systém. Přitom neopomenul budovat důstojnou panovnickou rezidenci a zřizoval instituce, které přispívaly k reprezentaci i ke zvýšení kulturní a hospodářské úrovně českých zemí. Roku 1356 byla na říšském sněmu v Norimberku vyhlášena tzv. *Zlatá bula Karla IV.*, zákoník, který s obměnami platil v říšských oblastech až do roku 1806. Karel IV. budto inicioval, nebo se podílel na desítkách založení nebo donací; nejznámější je pochopitelně založení Karlovy univerzity a Nového Města pražského (1348), výstavba Karlova mostu (1357), ale též mnoha klášterů a církevních ústavů (Emauzský klášter, augustiniánský klášter na Karlově, kostel Panny Marie Sněžné apod.). Není pochyb, že se Karel IV. všemožně snažil o povznesení Českého království, jež podle jeho vlastních slov v zakládacím privilegii pražské univerzity „více než ostatní své hodnosti a državy zahrnujeme přízní a o jehož povýšení všemožně usilujeme“.

Třetí věž představuje Historický ústav AV ČR, v němž od devadesátých let 20. století pokračuje ediční řada *Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae* – dovedena by být měla do konce vlády Karla IV., tedy do listopadu roku 1378. Na ni chronologicky bezprostředně navazují svazky registáře pro dobu vlády Václava IV. *Regesta Bohemiae et Moraviae aetatis Venceslai IV.* Obě ediční řady zpřístupňují mediévistům všech oborů bohatství autentických pramenů uložených v našich archivech.

Výzkumný projekt oddělení vývoje jazyka Ústavu pro jazyk český AV ČR se zaměřil na zpracování a vydání pátého dílu kritické edice nejstaršího českého překladu bible z padesátých let 14. století *Staročeská Bible drážďanská a olomoucká V/1: Izaiáš – Daniel; V/2: Ozeáš – 2. Makabejská*. Český překlad bible vznikl během vlády Karla IV. a podíleli se na něm významní čeští teologové a kazatelé. Za impuls se považuje potřeba kulturní reprezentace Českého království a tzv. nová zbožnost, přičemž česká bible měla sloužit především jako vzdělávací četba pro kazatele a ženské klášterní řády.

Čtvrtá věž se týčí ve znamení radosti a plesání, čili narození, dětství a mládí ve středověku: „Léta Páně 1316, dne 14. května o první hodině se narodil v Pražském městě Václav, prvorozenec pana krále Jana a paní Elišky, královny české a polské, a při jeho narození nastala radost a plesání všem, kteří milovali

šťěstí krále a království,“ píše kronikář Petr Žitavský. Prvorozený syn královského páru se původně jmenoval Václav; jméno Karel přijal až po roce 1323 po příchodu do Paříže na počest strýce a francouzského krále Karla IV. Sličného (1322–1328).

Narození dítěte provázela ve středověku radost nejen ve dvorském okruhu panovníka, ale i v běžných rodinách. Stejně jako nyní i tehdy existovala vřelá rodičovská láska, cílevědomá výchova, ale i špatné zacházení či lhostejnost. Archeologické nálezy napovídají, že dětské hračky byly součástí všech domácností bez rozdílu společenského postavení nebo majetku. Lišily se pouze použitým materiálem nebo kvalitou řemeslného provedení. Dětem však stejně jako dnes přinášely především radost z obdarování a potěšení z obyčejné hry s darovaným předmětem. Logicky nás to dovedlo k Výzkumnému centru Historického ústavu AV ČR Dvory a rezidence ve středověku. Protože panovnický dvůr tehdy představoval vrchol společenské pyramidy, kde se koncentrovala politická moc a odehrávaly významné reprezentativní události, těší se toto prostředí dlouhodobému zájmu badatelů různých vědních oborů. Mimo historii

se uplatňují dějiny umění, archeologie, literární věda nebo sociologie.

Ústav dějin umění AV ČR připravil mezinárodní výstavu *Královský snátek. Eliška Přemyslovna a Jan Lucemburský – 1310* na míru autentických prostor gotické městské královské rezidence v centru Prahy (dům U Kamenného zvonu na Staroměstském náměstí), kterou patrně Eliška a Jan obývali spolu se svými dětmi v prvních deseti letech po sňatku. Výstava i katalog se soustředily na konfrontaci umění kolem roku 1300 na královském dvoře Přemyslovců a na dvoře Lucemburků.

Téma páté věže nese jasný název *Praga caput regni*, vždyť Praha představovala od počátků českých národních dějin hlavní centrum celé země. To si uvědomoval i Jan Lucemburský a jeho syn Karel IV. a oba ve svých listinách často zdůrazňovali, že „Praha jest hlavou Českého království a sídelním městem panovníků, jehož prospívání působí jim takovou rozkoš, jako by pohleděli na kvetoucí sad. Město je podobno obcerstvujícímu prameni, který proudy zákonitosti v jiné strany odvádí. Ostatní města královská bez něho

XLVIII. zasedání Akademického sněmu

Delegáti Akademického sněmu na jednání nejvyššího orgánu AV ČR zasedali 21. dubna 2016 tradičně v Majakovského sále Národního domu na Vinohradech. Program letošního prvního zasedání sestával mj. z návrhu výroční zprávy o činnosti Akademie věd za rok 2015 a zprávy o činnosti Akademické rady AV ČR za období od XLVII. zasedání Akademického sněmu. Diskutována dále byla především zpráva o hodnocení výzkumné a odborné činnosti pracovišť AV ČR za léta 2010–2014, kterou přednesla předsedkyně koordinační rady prof. Eva Zažímalová: „Závěry poskytují nezávislou zpětnou vazbu, jak si ústavy a jejich týmy stojí v mezinárodním srovnání. Zásadní rozdíl oproti oficiálním metodikám je použití informovaného *peer review*, které přináší obecnější rozměr a poskytuje rovněž informace nejen o dosažených výsledcích, ale i perspektivě do budoucna.“ Hodnocení mělo dvě fáze. V první etapě hodnotili zhruba

třetinu všech výsledků jednotlivých týmů vždy nejméně dva zahraniční hodnotitelé, v druhé hodnotily oborové komise jednotlivé týmy z šesti různých hledisek. V I. fázi bylo 16,5 % výstupů klasifikováno jako „world-leading“ – tedy na špičkové světové úrovni. Téměř 42 % výstupů bylo hodnoceno stupněm 2 („internationally excellent“). Méně kvalitních výstupů („recognized nationally“) bylo jen 6 %, respektive 0,4 % („below standard“). Veškeré dokumenty z hodnocení budou zpřístupněny veřejnosti na www.avcr.cz.

Část jednání Akademického sněmu, jehož se zúčastnilo 199 delegátů z celkových 257 (77 %), patřila rovněž živé diskusi o návrhu na zřízení ministerstva pro výzkum a vývoj – podrobnější informace a názory k tématu naleznete v projevech, které otiskujeme na str. 15–24. ■

lsd

VZNIKNE MINISTERSTVO?

Z projevu předsedy Akademie věd ČR Jiřího Drahoše

spolu s Annou Putnovou, Karlem Raisem a Jiřím Zlatušskou formou komplexního pozměňovacího návrhu. Návrh byl projednán v Hospodářském výboru 16. března a ve Výboru pro vědu, vzdělání, kulturu, mládež a tělovýchovu 30. března t. r. Bohužel, oba výbory nedoporučily změny inkriminovaného ustanovení k přijetí a Poslanecká sněmovna Parlamentu euronovelu schválila 15. dubna v uvedené části beze změny. Naděje na brzkou modifikaci uzákoněného trojčlenného pravidla pro rozdělování podpory na rozvoj výzkumných organizací mezi poskytovatele, které je mj. v rozporu s dalšími ustanoveními zákona a nikdy nemohlo být, není a nebude v praxi v plné míře uplatněno, se tak opět vzdálila.

Z dalších vládních materiálů, k nimž Akademie věd zaujala stanovisko v rámci meziresortních připomínkových řízení, je nutno zmínit především *Národní politiku výzkumu, vývoje a inovací České republiky na léta 2016–2020 s výhledem do roku 2025*.

Pokud jde o evropskou agendu, průběžně jsme se zabývali přípravou strategických, koncepčních a legislativních dokumentů na národní i evropské úrovni souvisejících s programovým obdobím EU 2014–2020 a jejich implementací. Pozornost věnujeme zejména přípravě a projednávání výzev Operačního programu *Výzkum, vývoj a vzdělávání*. Zástupci Akademie věd jsou též zapojeni do konfigurací Programového výboru programu *Horizont 2020* a přidružených národních odborných tematických skupin, jejichž prostřednictvím jsou uplatňovány zájmy českých výzkumných organizací a pracovníků. Pro zajištění vyšší účasti v mezinárodních projektech jsou pracoviště Akademie věd pravidelně informována o výzvách k podávání projektů a dalších příležitostech pro financování výzkumu a vývoje s cílem zajistit dostatečnou podporu oblastí vědy a výzkumu v aktuálním programovém období Evropské unie.

Za významnou událost uplynulého období považují také zahájení cyklu slavnostních přednášek Akademie věd (Akademie věd ČR – špičkový výzkum ve veřejném zájmu), v nichž se osobnosti české vědy vyjadřují k aktuálním tématům a problémům společnosti. První přednášku *Ve znamení císaře Karla IV. a mistra Jana Husa* pronesl v únoru letošního roku prof. František Šmahel na pražském Žofíně (viz *AB 3/2016*). Následující v kontextu 150 let, která uplynula od zveřejnění převratných objevů Johanna Gregora Mendela v oblasti genetiky, se ujme prof. Jaroslav Doležel, který je koordinátorem programu *Strategie AV21 – „Potraviny pro budoucnost“*.

JE NUTNÉ ZLEPŠIT PODMÍNKY PRO VĚDCE

Z projevu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy Kateřiny Valachové

Je mi milou povinností tlumočit pozdravy předsedy vlády ČR Bohuslava Sobotky, jakož i potěšení, že se vám daří naplňovat *Strategii AV21*. Je to přiznání, že věda má odpovědnost vůči konkrétnímu zlepšení podmínek života lidí a budoucnosti. Zmíním například energetickou budoucnost České republiky či otázky spojené se zdravím našich občanů.

Již delší dobu chci českým vědcům a vědkyním říci, že bych si přála, aby se podařilo změnit společenskou debatu o vědě, jak je věda, řekněme laickou veřejností a občany, vnímána. Nechci, aby ve spojení s českou vědou každého nejprve napadly evropské peníze a infrastruktury. Chci, aby každého v tomto spojení napadli čeští vědci a vědkyně, protože věda je především o vědě. Měli bychom udělat maximum, aby vědci mohli bádání a dosahovali takových úspěchů, jichž v současnosti dosahují, ale i mnohem větších, protože jejich potenciál je ohromný a my jej doposud v plné míře nevyužíváme. Pravda je taková, že v posledních letech klademe vědcům spíše překážky a zábrany. Jako ministryně školství, mládeže a tělovýchovy se proto budu snažit, aby se co nejvíce propojily vysoké školy, Akademie věd, výzkumné infrastruktury, ale i podnikatelské prostředí a abychom dosáhli rovnováhy mezi

základním a aplikovaným výzkumem. Přiznám se, že slovo *komerzializace* mě téměř budí ze sna. Budu též ráda, pokud se mi podaří při vyjednávání rozpočtu na příští rok zajistit zlepšení odměn doktorandům nejen na vysokých školách, ale i v rámci postgraduálního studia; uvědomuji si, že AV ČR má pro mladé vědce otevřenou náruč. Potřebujeme jim zlepšit podmínky – nemůžeme donekonečna spoléhat na jejich planoucí srdce a že z tohoto planutí budou schopni zajistit své rodiny. Přeji si, aby mladí vědci viděli budoucnost v České republice a aby se ze zahraničních stáží vraceli do stabilního prostředí a mohli dokončovat své projekty. Výrazněji jsem se také zaměřila na velké výzkumné infrastruktury a i po poradě s předsedou Akademie věd prof. Jiřím Drahošem jsem přistoupila k tomu, že urychlíme strategii v této problematice a nebudeme se soustředit pouze na evropské peníze.

Co se týká financování, podařilo se před Vánoci navýšit Akademii věd ČR rozpočet. V nadcházejících letech nám finance chybí – kladu si proto rovněž ve spolupráci s místopředsedou vlády Pavlem Bělobrádkem za cíl tento stav narovnat a zprostředkovat jistotu financování a klidu pro vaši práci. V co nejkratší době musíme taktéž změnit stávající metodu hodnocení.

Za jednu ze svých priorit při vyjednávání s ministerstvem financí považuji podporu spolupráce českých vědců a vědkyň na mezinárodních projektech. Víme, že byla dlouhodobě podceňována, přičemž jsem postrádala jakoukoli míru předvídatelnosti, ale i strategie.

FOTO: STANISLAVA KYSELOVÁ, AKADEMICKÝ BULLETIN

K NOVÉMU ZÁKONU O PODPOŘE VĚDY

Z projevu místopředsedy vlády pro vědu, výzkum a inovace Pavla Bělobrádka

Před pár dny konečně prošla sněmovnou malá euronovela zákona č. 130 o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací. Při této příležitosti Vám děkuji za spolupráci a připomínky, a to včetně těch negativních. Rád jsem je vzal v úvahu, protože ve vědě je i negativní odpověď dobrá odpověď. Nejhorší je žádná odpověď – což ovšem platí i v politice. Špatné je, když spolu lidé nekomunikují vůbec nebo si nedokážou svá stanoviska jasně a precizně definovat. A pak je také držet.

Chci vás pozvat ke spolupráci nad novým zákonem o podpoře vědy. Mnohé připomínky, které někteří chtěli prosadit do již schválené euronovely, bude možno uplatnit při přípravě tohoto zákona. V současnosti jsem je odmítl prostě proto, že by bylo nesystémové měnit jednotlivé části, když nás čeká práce na zásadní změně celku.

Po 15 letech potřebujeme na základě našich i zahraničních zkušeností provést zásadní revizi systému podpory vědy, výzkumu a inovací. Potřebujeme centrální koordinační orgán namísto 11 roztržitých institucí a musíme umět lépe zacílit evropské, národní, krajské a soukromé prostředky (viz RIS3 strategie). Je nutné soustředit naše omezené zdroje do míst,

kde máme největší šanci dosáhnout excelentních výsledků. Pro vědu a výzkum musíme získat alespoň dvojnásobek soukromých peněz, než je tomu v současnosti. Potřebujeme daleko širší zapojení do mezinárodní spolupráce. Na jedné straně musíme zajistit dlouhodobé a dostatečné institucionální financování vědy – za což, snad úspěšně, bojuji ve vládě – a na straně druhé moci kontrolovat efektivitu využití peněz. Potřebujeme daleko více relevantních dat pro správné rozhodování a poměrování se světem.

Toto jsou závěry analýzy, kterou jsme vypracovali v rámci sekce, kterou vedu. Jde o velký úkol, který nelze zvládnout pouze z úřadu vlády. Potřebuji vaše rady, zkušenosti, názory a nakonec i podporu. Dostávám se tak k tomu nejdůležitějšímu: opravdu stojím o vaši spolupráci. Moje dveře jsou kdykoli otevřeny každému z vás, kdo za mnou přijde ať už s vlastním návrhem nebo připomínkou k tomu, co v mém úřadě vzniká. Oponentura je důležitou součástí každé vědecké práce. Vědec se nikdy nerozčiluje na kolegu, který ho upozorní na omyl. Vědec je za takové připomínky vděčný – protože ve vědě nejde o to MÍT pravdu, ale OBJEVIT pravdu. Doufám, že vědeckou pravdu budeme objevovat společně.

NA TÉMA SPOLUPRÁCE

Z projevu předsedy Senátu Parlamentu ČR Milana Štěcha

FOTO: STANISLAVA KYSELOVÁ, AKADEMICKÝ BULLETIN

Vztahy mezi institucemi, v tomto případě mezi Akademií věd a Senátem Parlamentu ČR, jsou do značné míry odvislé nejenom od pravidel, která je upravují, ale i od osobních vztahů těch, kteří se v daných institucích pohybují. Proto děkuji za dlouholetou a efektivní spolupráci mezi vedením AV ČR v čele s prof. Jiřím Drahošem a dalšími osobnostmi z jednotlivých ústavů a námi ze Senátu. Samozřejmě jde o spolupráci, která není nijak okázalá, nemá každodenní pozornost médií, ale je upřímná, vedena snahou o společenskou prospěšnost. V jejím rámci jsme v Senátu uskutečnili mnoho akcí, které mají světový charakter a souvisejí například s historií. Letos si připomínáme význam a odkaz Karla IV. – u všeho, co se v těchto oblastech děje, byli i představitelé vašich pracovišť z oblasti historie. Spolupracujeme však i v mnoha jiných oblastech, a to na úrovni jednotlivých senátorů.

Obraz Senátu vylepšilo, že do něj byly v posledních letech zvoleny významné osobnosti z oblasti vědy, a to převážně medicíny – usuzuji, že vědu a výzkum v této instituci zastupují velmi dobře. Skutečnost, že si vaší práce v Senátu vážíme, dosvědčuje i to, že největší množství návrhů, které každoročně předkládáme prezidentu republiky na státní významování, je z řad vědců. Bude tomu tak i letos. Po prvním předvýběru z mnoha možností a návrhů se do finále vždy dostane množství vědců, což se týká

i Stříbrných pamětních medailí Senátu – každoročně více než polovina těchto ocenění směřuje právě k vědcům. Domnívám se, že je potřeba připomínat výsledky vědy, protože mnozí občané se mohou domnívat, že jen dostávají peníze a výsledky nejsou. Výsledky jsou a například to, že se v České republice vybuďovalo s pomocí evropských peněz špičkové výzkumné laserové centrum ELI, není náhoda. Je to díky tomu, že česká věda má ve světě kladný obraz. Zmíním také výsledky biochemie, které jsou úžasné na to, jak velká jsme země a jak v této oblasti poznání a pokroku přispíváme. Oceňuji nejen to, že jste vytvořili *Strategii AV21*, ale že ji pečlivě hodnotíte, že je obrazem vaší práce.

Předseda AV ČR prof. J. Drahoš hovořil o určitých opatřeních, která se týkají vytvoření správného prostředí pro působení vědy v České republice. Samozřejmě, správné prostředí, tzn. instituce, které souvisí s fungováním AV ČR a vědy obecně, je velmi důležité. Dle mého soudu bude však rozhodující přístup těch, kteří rozhodují. Jsou-li schopni pochopit, že vědu nelze svázat, že je potřeba jí nechat prostor, že výsledky nemohou být každoročně ve stejných ukazatelích, protože prostředí vědy je mnohem složitější a musí mít svobodu. Chtěl bych vám popřát, aby vám politika nekomplikovala život a aby vám politici vytvořili prostředí, které bude předvídatelné a stabilní. ■

ČMKOS NEPODPOŘÍ VZNIK NOVÉHO MINISTERSTVA

Z projevu předsedy Českomoravské konfederace odborových svazů Josefa Středuly

Rád bych poděkoval za pozvání na zasedání Akademického sněmu a zároveň ocenil, jak nově komunikujete s veřejností. Je důležité, aby veřejnost věděla, co děláte, jaké máte úspěchy. Vůbec se tím netajte a prosím, abyste skutečně nepřístupovali ke své výborné práci s poznámkou, že se dobrá práce chválí sama. Naopak, braňte si, co umíte a dovedete. V současnosti je to možná více než důležité.

Dne 29. dubna bude hlavním tématem jednání tripartity podpora výzkumu, vývoje a inovací ve vztahu ke konkurenceschopnosti. V této souvislosti chci říci, že nepodpoříme vznik ministerstva vědy. Nejenže je jeho vznik špatně načasován – věcně i komunikačně. Ještě žádné ministerstvo nevyřešilo žádný problém. Jestli se někdo zhlédl v tom, že bude ministerstvo mít či vést, za ČMKOS sdělují, že jsme proti takové myšlence, a to především proto, že půjde o ministerstvo bez kompetencí. Nerozumím tomu, jak lze na konci volebního období přijít s myšlenkou zřídit ministerstvo. Případá mi, že někteří úředníci usoudili, že si jej vytvoří stůj co stůj, aniž by dohlédli důsledky. Pokud by mělo vzniknout, tak jedině po zralé diskuzi o skutečném návrhu s kompetencemi, nikoli tak, že

zásadním způsobem narušíme současný systém a ještě více jej rozkolísáme. Přestože máme výhrady k některým činnostem v oblasti vědy a výzkumu, zřízení ministerstva nikdy nic nevyřešilo. Uvedu příklad: řešil jsem s kolegou otázku kosmického výzkumu a je zvláštní, když vás musí prosit o podporu v situaci, kdy by přeci mělo být logické, které ministerstvo otázku kosmických technologií řeší – tedy ministerstvo dopravy. Kolega pravděpodobně nechápe, co znamená zapojit se například do dodávek pro raketu Arien (což je dodávka na několik desítek let) nebo co pro Českou republiku představuje zahájit vývoj nového leteckého motoru, který by měl být plně sanován včetně výzkumných činností z řad českých vědců a vědkyň. Z této praktické zkušenosti musím říci, že ministerstvo nevyřešilo nic, a obávám se, že to může skončit velkou útratou peněz s nulovým efektem. Zůstaneme v zoufalé situaci, protože nebudeme moci prakticky udělat to, co bychom mohli udělat v současnosti.

Druhou stránkou věci je srovnání, jak na tom byla Akademie věd s financemi v roce 2008 a jak v roce 2015. Rozdíl je, pokud si dobře pamatuji, minus 400 milionů korun. Jestliže máme tak vynikající výsledky ekonomiky, je neslušné, abyste měli po osmi letech stále nižší částku; a to hovořím o nominální hodnotě, nikoli o hodnotě reálné, která by musela být ještě vyšší. Z našeho pohledu je toto podfinancování skutečně zarážející a byl bych rád, aby se co nejrychleji napravilo a aby i při diskusích o státním rozpočtu na rok 2017 byla náprava již realizována. Neexistuje důvod, aby snižování výdajů dále pokračovalo.

Chtěl bych také poděkovat za velmi dobrou spolupráci mezi AV ČR a Odborovým svazem pracovníků vědy a výzkumu, který reprezentuje Pavel Konečný. Je to známka zdravého organismu, který si váží svých zaměstnanců a je připraven komunikovat. V současnosti se diskutuje o tzv. konceptu *Průmysl 4.0* (neboli *4. průmyslová revoluce*). Podle našeho názoru se však vůbec neřeší otázka sociální, politicko-ekonomická a makroekonomická. Myslíme si, že *Průmysl 4.0* je jen podmožinou vážnějšího tématu, které zjednoduší na pojem *Společnost 4.0*. Jelikož je zřejmé, že bude

klesat počet zaměstnanců, je také evidentní, že bude mít práce v budoucnu jiný význam, než má v současnosti. Také bude menší počet lidí, kteří budou platit daně. Nevíme, kdo je vůbec bude platit, zda je bude

platit na území ČR, z čeho budeme hradit veřejné služby, z čeho budou lidé žít a co budou vlastně mít za příjem – je tu mnoho velmi vážných otázek celospolečenského významu. Rád bych požádal AV ČR, aby se zapojila, protože podcenění této záležitosti by mohlo mít fatální důsledky. Přeji bychom si, aby 4. průmyslová revoluce nebyla iniciativou pro Německo, ale pro Českou republiku, protože jsme v poslední době svědky vyvážení množství peněz – naše ekonomika je tzv. odtoková. Za rok 2015 odteklo z České republiky 340 miliard korun. Kdyby desetina z těchto prostředků byla přidělena české vědě a výzkumu, dojde ke skokovému zlepšení situace – tyto peníze však odcházejí a bohužel se nevracejí. I z tohoto pohledu je 4. průmyslová revoluce výzvou, abychom diskutovali o společenských dopadech. Potěší mne, pokud budeme společně hledat jiný pohled, než je průmyslový – jisté je oprávněný, v žádném případě nejsme proti 4. průmyslové revoluci. Chceme situaci *win-win*, nikoli aby jeden porazil druhého nebo abychom pokračovali v konceptu nízké ceny práce pro ČR. ■

Usnesení XLVIII. zasedání Akademického sněmu AV ČR

XLVIII. zasedání Akademického sněmu Akademie věd České republiky, konané dne 21. dubna 2016 v Praze, přijímá toto usnesení:

I. Akademický sněm

- bere se souhlasem na vědomí zprávu předsedy Akademie věd ČR prof. Ing. Jiřího Drahoše, DrSc., dr. h. c.,
- ve smyslu čl. 14 písm. b) a e) Stanov Akademie věd ČR schvaluje:
  - výroční zprávu o činnosti Akademie věd ČR za rok 2015 podle předloženého návrhu,
  - zprávu o činnosti Akademické rady AV ČR za období od XLVII. zasedání Akademického sněmu podle předloženého návrhu.

II.

Akademický sněm bere se souhlasem na vědomí informaci o průběhu prvního roku realizace *Strategie AV21*.

III.

Akademický sněm

- bere se souhlasem na vědomí zprávu o hospodaření Akademie věd ČR v roce 2015,
- ve smyslu čl. 14 písm. d) Stanov Akademie věd ČR schvaluje předložený závěrečný účet Akademie věd ČR za rok 2015,
- dotatečně schvaluje použití stavebních odpisů na financování staveb a akcí nákladné údržby ke konci roku 2015 podle předložené zprávy o hospodaření Akademie věd ČR.

IV.

Akademický sněm bere se souhlasem na vědomí zprávu o průběhu hodnocení výzkumné a odborné činnosti pracovišť AV ČR za léta 2010–2014.

V.

Akademický sněm schvaluje předloženou zprávu Dozorčí komise Akademického sněmu.

Inženýrská akademie České republiky

vyhlásila 19. ročník soutěže o **CENU INŽENÝRSKÉ AKADEMIE**.

Cena se od roku 1997 uděluje význačným osobnostem a kolektivům z České republiky i ze zahraničí za vynikající výsledek tvůrčí práce – vynikající realizovaný technický projekt či významný přínos k rozvoji inženýrského výzkumu.

Cena je dotována částkou 50 000 korun a bude udělena v kategorii za vynikající realizovaný technický projekt. Návrhy na udělení Ceny mohou předkládat právnické i fyzické osoby ČR.

Inženýrská akademie se obrací na tvůrčí kolektivy, organizace výzkumu, projekční i výrobní organizace i jednotlivce s výzvou, aby návrhy na *Cenu Inženýrské akademie 2016* předložili do **15. července 2016** sekretariátu IA ČR, Národní 3, 110 00 Praha 1. Informace o ceně a návrhové listy lze získat na www.eacr.cz.

Výsledky soutěže budou vyhlášeny do konce listopadu 2016. Ocenění za vítězný projekt bude předáno na slavnostním večeru IA ČR v Betlémské kapli.

NABÍDKA JAZYKOVÝCH KURZŮ, ZKOUŠEK A DALŠÍCH SLUŽEB VE ŠKOLNÍM ROCE 2016–2017

Kabinet studia jazyků ÚJČ AV ČR, v. v. i., v Hyberské ulici č. 8 v Praze 1 nabízí škálu jazykových kurzů pro nový školní rok. Kromě systému prezenčních přípravných kurzů k mezinárodně uznávaným zkouškám máme kurzy zaměřené na speciální dovednosti a znalosti a kurzy obecného jazyka: angličtiny, němčiny, francouzštiny a češtiny pro cizince, zájmovou výuku španělštiny, italštiny a ruštiny.

Všechny kurzy jsou podporovány internetovou platformou, která umožňuje efektivnější učení a přístup k doplňkovým materiálům.

Vedle tradiční prezenční výuky nabízíme kurzy, které kombinují prezenční výuku s výukou na internetové platformě *Moodle* a nevyžadují pravidelnou docházku. Tyto kurzy se zaměřují především na jazykové znalosti a specifické dovednosti, které potřebují doktorandi a začínající vědci při odborném psaní v angličtině, prezentacích na konferencích či organizování zahraničních stáží. Nabízíme však také online kurzy zaměřené na běžnou a profesní komunikaci.

Centrum akademického psaní (CAP) poskytuje kromě kurzů také fundované poradenství při psaní jakéhokoli anglického textu. Konzultace slouží všem, kteří uvítají zpětnou vazbu ke svému textu v jakékoli fázi psaní či přípravy. I kurzy reflektují akutní potřeby studentů a umožňují jim psát odborné texty, jež běžně potřebují ve své praxi. Jsou unikátním individuálním přístupem lektorů k jednotlivým posluchačům a hloubkovou zpětnou vazbou, která přesahuje jazyk a pomáhá posluchačům jasněji a výstižněji formulovat vědecké problémy, o nichž potřebují psát. Novinkou jsou tzv. „writing groups“ pro ty, kteří potřebují v angličtině psát odborné články, žádosti o grant, či disertační práce a přitom bojují s prokrastinací, časem a nedostatkem motivace. *Writing groups* jsou malé zájmové skupinky lidí z příbuzných oborů, které svým členům pomáhají psát podle časového harmonogramu a vyměňovat si zpětnou vazbu. Díky systematickému plánování a průběžnému psaní pod vedením instruktora se tak můžou vyhnout stresu spojenému se psaním, získat nové poznatky o psaní a vytvořit si důležité návyky, které jim psaní v budoucnosti usnadní. Jedná se o novou službu centra, která běžně funguje v anglicky mluvících zemích, ale v ČR je zatím spíše neznámá.

Kabinet studia jazyků ÚJČ AV ČR má také svou pobočku v Brně, kde jsou kurzy operativně organizovány podle zájmu a prostorových možností v jednotlivých ústavech AV ČR v Brně.

Podrobné informace o jednotlivých kurzech a cenách naleznete na <http://www.langdpt.cas.cz/>, <http://cap.avcr.cz> a rovněž <http://abicko.avcr.cz>.

Kontakt: novakova@langdpt.cas.cz, Hyberská 8/1000, Praha 1.

Termín pro odevzdání přihlášek – noví posluchači: **17. června 2016**; posluchači, kteří kurzy navštěvovali v tomto školním roce: **24. června 2016**; zahájení výuky: **12. září 2016**.

Zjednodušování administrativy

Evropská komise (EK) ustavila v červenci 2015 z iniciativy komisařky pro regionální politiku Coriny Crețu „Skupinu nezávislých expertů na vysoké úrovni“ (High Level Group of Independent Experts on Monitoring Simplification for Beneficiaries of ESI Funds, dále jen Skupina), která poskytne doporučení EK pro zjednodušení a snížení administrativní zátěže příjemců finančních prostředků z Evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF).

FOTO: GEORGES BOULOUIGOURS, ARCHIV EU

nakládání a přípustnosti elektronických dokumentů je potřebný souhlas relevantních orgánů včetně Evropského účetního dvora. Interoperabilitu mezi jednotlivými ESI fondy je nutné podpořit jednotným výkladem příslušných útvarů EK. Pro období po roce 2020 doporučuje Skupina mj. zvýšit stabilitu, právní jistoty a včas stanovit pravidla a nařízení.

V oblasti zjednodušeného vykazování nákladů se doporučuje, aby EK vyjasnila nejasnosti ohledně jejich využití (především nesoulad s dalšími pravidly EU, jako je veřejná podpora) a v případě nutnosti uskutecnila nezbytné legislativní úpravy. Potenciál zjednodušeného vykazování nákladů je především ve snížení administrativní zátěže pro příjemce, stejně jako pro řídicí orgány, certifikační a auditní autority. Právě otázky auditu znepokojují řídicí orgány a příjemce při zjednodušeném vykazování – především

kvůli nepřilíh harmonizovanému přístupu při auditu a nedostatečnému rozlišování mezi chybou a podvodem. Malé povědomí mezi národními a regionálními autoritami se týká toho, jak funguje, případně nefunguje zjednodušené vykazování v jiných regionech a členských státech. Skupina uvádí, že je třeba nalézt rovnováhu mezi důvěrou a kontrolou a soustředit se na výsledky. Nařízení rovněž nepokrývají způsob, jak by se měly náklady auditovat, přičemž nevyhovující evropský rámec vytváří právní nejistotu a anuluje dopad zjednodušování na příjemce, kteří mohou mít dojem, že pro vlastní jistotu musí uchovávat všechny dokumenty i přesto, že jsou financováni metodou zjednodušeného vykazování nákladů. Skupina pro současné období navrhuje šířit příklady dobrých praxí mezi členskými státy a podporovat zavádění obdobných opatření. Evropská a národní auditoři by měli být zapojeni do *ex ante* verifikace národního vykazování zjednodušených nákladů, což neohrožuje jejich nezávislost a schopnost kontroly implementace.

Skupina představuje interaktivní platformu, která poskytuje prostor pro sdílení osvědčených praktik a je otevřená dalším podnětům. Zástupci zainteresovaných subjektů například z Walesu, Estonska, Malty nebo Finska představili své náměty na zjednodušení administrativní zátěže; s těmito podněty Skupina dále pracuje,

neboť jí poskytují doplňující informace a kontext. V současnosti Skupina zpracovává doporučení pro oblasti financování malých a středních podniků a finančních mechanismů. Následná jednání se zaměří například na tzv. pozlácování (gold plating, nadměrně přísná národní pravidla).

Více informací naleznete na http://ec.europa.eu/regional_policy/cs/policy/how/improving-investment/high-level-group-simplification/.

PAVLÍNA PANCOVÁ ŠIMKOVÁ,
CZELO – Česká styčná kancelář pro VaVal, Brusel,
Technologické centrum AV ČR

CZECHGLOBE v Bruselu

Zástupci vědecké obce v České republice jsou každoročně na konferencích „CZEDER“ (České dny pro evropský výzkum) i na dalších fórech konfrontováni se statistikami účasti českých vědecko-výzkumných institucí v projektech rámcových programů EU a aktuálně i v programu HORIZONT 2020. Statistika, které dokládají dlouhodobě nízkou účast českých vědeckých týmů, tak pro ně zatím nevznívají příliš lichotivě.

Českým institucím se nedaří zapojovat do projektů, v nichž jsou zastoupeny nejvýznamnější evropské instituce – v tomto případě máme na mysli ty, které nejenže získaly nejvyšší podporu z rozpočtů rámcových programů, ale mají i vysokou úspěšnost. Potřebu vyšší účasti v projektech mezinárodní vědecko-výzkumné spolupráce pocituje také Ústav výzkumu globální změny AV ČR (CzechGlobe), přestože má s projekty rámcových programů (včetně H2020) zkušenosti. Udržitelnost evropského centra excelence vyžaduje, aby se zvýšilo úsilí vědeckých týmů právě v mezinárodní spolupráci.

Také to bylo jedním z důvodů, proč CzechGlobe využil nabídku České styčné kanceláře pro výzkum, vývoj a inovace (CZELO) k uspořádání prezentační akce v Bruselu a přichystal seminář *Komplexní výzkum příčin a důsledků globální změny*.

Dne 13. dubna 2016 se představila výzkumná infrastruktura, vybrané výzkumné týmy a jejich aktivity, stávající mezinárodní spolupráce i příležitosti pro ty nové. Jednotlivé prezentace se zabývaly analýzou a modelováním klimatu; predikcí výskytu sucha a jiných extrémních jevů a hledáním vhodných adaptačních strategií pro zmírnění negativních následků; hodnocením aktuálního stavu a změny vegetace v měnicích se klimatických podmínkách za pomoci leteckého snímání; řízenými experimenty, simulací prostředí očekávaného v souvislosti s globální změnou, zjišťováním reakcí rostlin a návrhy opatření pro jejich pěstování; oceňováním společenských dopadů globální změny včetně predikce zvládnutí rizik. Akce se zúčastnili zástupci evropských institucí v Bruselu, asociací a odborných platform a představitel cíleně vytipovaných výzkumných institucí, ze kterých by se mohli rekrutovat noví partneři pro budoucí spolupráci. Ohlasy na kvalitu semináře a následně diskutovaná témata případně spolupráce již dokládají, že se CzechGlobe snad vydal správným směrem.

Přítomnosti vědců využila kancelář CZELO, aby společně s dalšími partnery v Bruselu zorganizovala 12. dubna 2016 první *Science Café* na téma *Globální změna a COP 21*. Profesor Michal V. Marek, ředitel Ústavu výzkumu globální změny, v průběhu moderované diskuse odpovídal na otázky týkající se dopadů globální změny, využití obnovitelných zdrojů energie a rovněž na dotazy související s loňskou pařížskou konferencí *COP 21* – jejími ambiciózními cíli a hmatatelnými důsledky.

Činnost ÚVGZ AV ČR představil jeho ředitel Michal V. Marek.

FOTO: ARCHIV ÚVGZ AV ČR

Přes počáteční nejistotu, zda se seminář setká s odezvou a bude mít očekávaný dopad, přes komplikace zapříčiněné stávkou letových dispečerů v Bruselu hodnotíme bruselskou akvizici veskrze pozitivně. Věříme, že se časem společně vynaložené úsilí projeví v nastartování nové spolupráce.

HANA ŠPRTOVÁ,
Ústav výzkumu globální změny AV ČR, v. v. i.

ANNIVERSARY**Seven Towers. Charles IV through the eyes of academics (1316–2016)**

The 700th birth anniversary of King of Bohemia and Holy Roman Emperor Charles IV has been designated as one of UNESCO's important world anniversaries for 2016–2017. The Czech Academy of Sciences recreates the period of Charles IV at the exhibition entitled *Seven Towers. Charles IV through the eyes of academics (1316–2016)* at the Science and Art Gallery. The visitors have an opportunity to see the unique gold ducats with a picture of Charles IV. For the first time the most valuable archaeological discoveries of glass goblets are exhibited. Everyday items used by residents of the medieval city are also on display. The exhibition also shows a rare treasure of coins, which was hidden in the Emmaus monastery about 1370, as well as copies of the Constitutive Act of the Charles University, Charles's Code *Maiestas Carolina* or late-medieval transcript of Charles's *Golden Bull*. Personality of Charles IV is documented by commemorative coins, medals and seals bearing his images. Part of the exhibition is also a faithful copy of the statue of Charles IV from the Old Town Bridge Tower, the last sculptural portrait of the monarch before his death.

TOPIC OF THE MONTH**Newly described viruses**

Plant virology department of the Institute of Plant Molecular Biology, Biology Centre of the Czech Academy of Sciences, is successful in description and sequencing of mycoviruses and plant viruses, recently. Most of the newly described viruses have unique genome organization and did not induce disease symptoms in their plant or fungal hosts, respectively. By contrast, some mycoviruses debilitated their hosts and are promising as tools for biological control of harmful fungi.

EVENT**Overcoming Global Threats: Enhancing Inter-cultural Dialogue, Stability and Peace**

The conference organized under the auspices of the Minister of Foreign Affairs of the Czech Republic Lubomír Zaorálek, was

held on the 13–14th April 2016. It aimed at addressing the issues of overcoming global threats, developing inter-cultural and intra-cultural dialogue, including inter-religious and intra-religious respect and discussions, enhancing justice, mutual cooperation and stability. The conference was attended by Czech and foreign experts in social sciences and humanities, ambassadors of EU countries and Muslim states as well as journalists. The theme of global threats requires an analysis and ideas for finding solutions to various cultural, social, political, religious, military and other conflicts.

ACADEMY ASSEMBLY**XLVIII Meeting of the Academy Assembly**

The continuing development and improvement of the Academy's *Strategy AV21* innovative project was one of the items at the Academy Assembly's XLVIII Meeting. One of its tasks was also the *Evaluation of the Research and Professional Activities of the Institutes of the CAS*. The research evaluation of the Institutes of the CAS for the 2010–2014 period was focused on individual assessment units within individual Institutes; each assessment unit was evaluated by one of 13 field panels. The Academy Assembly is the foremost priority decision-making body of the Czech Academy of Sciences. Its meeting took place at the Municipal House in Vinohrady on April 21, 2016.

INTERVIEW**We all have implicit biases**

We feature and interview with Professor Curt Rice, who is an American-born Norwegian linguist and the rector of Oslo and Akershus College. He is the first rector of his institution who was not elected; he began his rectorship on August 1, 2015. Professor Rice promotes gender equality, open access and other issues related to leadership in higher education. He will be the key speaker at the 4th national conference on gender and science, which is to take place on June 22, 2016. The conference is organized by the Centre for Gender and Science of the Institute of Sociology of the Czech Academy of Sciences.

Finalista AMAVET

Národní finále vědeckých a technických projektů středoškolské mládeže *EXPO SCIENCE AMAVET* určilo vítěze již 23. ročníku populární studentské soutěže. V budově AV ČR na Národní třídě se 15. dubna 2016 představilo 35 projektů, které uspěly v regionálních kolech v Brně, Pardubicích a Příbrami. Porota v čele s dr. Stanislavem Medřickým vybrala desítku vítězných prací, které budou jejich autoři v příštím roce prezentovat v mezinárodní konkurenci na největší a nejprestižnější studentské soutěži *INTEL ISEF* ve Spojených státech a *Beijing Youth Science Creation Competition* v Číně. Vítězem letošního ročníku se stal **Jan Blaha** z Gymnázia a SOŠ Přelouč s projektem *Karbonická anhydráza Nce103p patogenní kvasinky Candida Parapsilosis*, na kterém spolupracoval s dr. Olgou Hruškovou z Katedry biologických a biochemických věd Fakulty chemicko-technologické. Projekt se snaží popsat metabolismus *Candidy parapsilosis*, která člověku způsobuje závažnou infekci: „Zabýváme se dosud nestudovaným enzymem Nce103p, který této kvasince pomáhá vyrovnávat se s rozdílnými koncentracemi oxidu uhličitého. Zároveň pracujeme s hypotézou, že zablokováním zmíněného enzymu můžeme zamezit šíření této kvasinky.“ Více informací naleznete na <http://abicko.avcr.cz>.

Isd

Již pátý ročník soutěžní přehlídky popularizace vědy SCIAP vyvrcholil ve vile Lanna 13. dubna 2016 předáním cen 22 vítězům. Tentokrát organizátor soutěže, Středisko společných činností AV ČR, obdržel rekordních 85 přihlášek od 39 institucí. Mezi vítěze sedmi soutěžních kategorií (tři nejlepší místa v každé kategorii) bylo rozděleno 21 cen. Letošní ročník obohatily dvě novinky: přibyla nová kategorie a byla vyhlášena Speciální cena poroty.

V kategorii *Expozice/výstava* se nejvýše umístila Hvězdárna a planetárium Brno s projektem *Přírodovědné kognitorium – vědecká stezka*. V kategorii *Periodikum/publikace* získala nejvyšší počet bodů Přírodovědecká fakulta UK za *Magazín Přírodovědci.cz*. Společnost Seznam.cz se s příspěvkem *PokusIQ* umístila na prvním místě ve dvou kategoriích: *Audio/video/film* a *Internet/online*. První příčku v kategorii *Den otevřených dveří/workshop/exkurze/přednáška* obsadilo SSČ AV ČR s *Týdnem vědy a techniky 2015*; vítězství festivalu je však vítězstvím více než stovky zúčastněných institucí – pracovišť AV ČR a dalších organizací. V kategorii *Nový počín* se nejvýše umístil *Flašinet deskové tektoniky* Geofyzikálního ústavu AV ČR. V kategorii *Ostatní* uspěla Univerzita Palackého v Olomouci za 50. ročník festivalu dokumentárních filmů *AFO*. Speciální cenu poroty převzal Ústav pro jazyk český AV ČR za *Uzlíky na jazyku*.

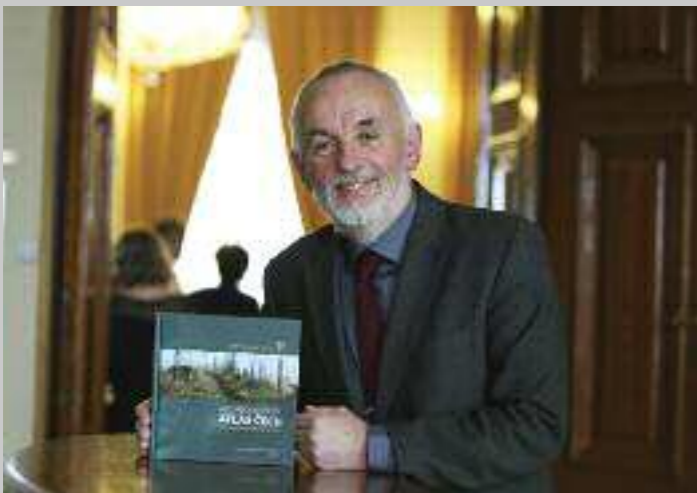
Příspěvky hodnotila čtrnáctičlenná komise odborníků z různých oblastí. Hodnocení podléhalo čtyřem kritériím a každý příspěvek mohl získat až 100 bodů. Tři příspěvky s nejvyšším počtem bodů v každé kategorii získaly cenu SCIAP 2015. Mezi oceněnými byli zástupci univerzit, pracovišť AV ČR, science center, webových portálů i jednotlivců.

Ceny, které opět navrhla a vyrobila Uměleckoprůmyslová škola sklářská Kamenický Šenov, předali společně s pamětními listy člen Akademičeské rady AV ČR prof. Pavel Janoušek a zástupci SSČ AV ČR: ředitel SSČ JUDr. Jiří Malý a ředitelka Divize vnějších vztahů PhDr. Kateřina Sobotková. Ceremoniálem provázal moderátor Václav Žmolík z Českého rozhlasu za hudebních vsuvek kytaristy Jaroslava Šindlera, pedagoga z Konzervatoře Jaroslava Ježka. Mezi hosty byli mj. místopředsedové AV ČR dr. Jan Šafanda a prof. Vladimír Mareček. ■

Isd

Ceny Nakladatelství ACADEMIA 2015

OBĚ FOTA: STANISLAVA KYSELOVÁ, AKADEMICKÝ BULLETIN

Knihou roku Nakladatelství Academia za rok 2015 se stala publikace Martina Kuny a kolektivu autorů *Archeologický atlas Čech*. Na slavnostním vyhlášení osmého ročníku a čtvrtého ročníku Studentské soutěže 11. dubna 2016 předal Martinu Kunovi hlavní cenu v podobě křišťálové plastiky výtvarníka Jan Exnara předseda Akademie věd prof. Jiří Drahoš. Do soutěže se přihlásilo 56 publikací, o vítězích rozhodovala osmičlenná odborná porota v čele s prof. Ivo Krausem z Českého vysokého učení technického v Praze.

V kategorii původní vědecká nebo populárně-naučná práce zvítězila publikace *V obecném zájmu* (Michael Wögerbauer, Petr Píša, Petr Šámal, Pavel Janáček a kol.). Za překlad vědecké nebo populárně-naučné práce obdržel cenu Josef Lhotský (Jan Sapp *Genesis*). V kategorii slovník nebo encyklopedická publikace ocenila porota opět knihu Martina Kuny a kolektivu autorů *Archeologický atlas Čech*; táž publikace se stala i absolutním vítězem, protože od ní získala nejvyšší počet hlasů. Cenu za výtvarné zpracování obdržel Viktor Sýkora za titul *Neviditelný lidský svět*. Cena poroty byla udělena Julii Jančárkové za publikaci *Ruská malba, kresba a grafika*, kterou společně vydaly Arbor vitae v Řevnicích, Galerie výtvarného umění v Náchodě a Slovanský ústav AV ČR. Nejprodávanější knihou roku 2015 z produkce Academia se stala publikace Jiřího Padevěta *Krvavé finále*.

Ve čtvrtém ročníku Studentské soutěže, do které se přihlásilo 53 diplomových prací, vybírala porota ve třech kategoriích. Vítězkou kategorie Humanitní a společenské vědy se stala Daniela Poláková s prací *Marie Kudeřková: Životnost mýtu a lidské zkušenosti*. V kategorii Vědy o živé přírodě a chemické vědy uspěla Karolína Sezemská s titulem *Názvosloví organických sloučenin*. V oblasti Vědy o neživé přírodě porota vítěznou práci nevybrala. Dodejme, že vítězné práce vyjdou do jednoho roku knižně pod hlavičkou Nakladatelství Academia – obdobně jako laureátům předchozího třetího ročníku, kteří na ceremoniálu již vytištěné knihy obdrželi – publikaci *Fragmentace krajiny ČR dopravními stavbami – vývoj, současný stav a priority územní ochrany* převzal Vladimír Zýka, jehož práce zvítězila v kategorii Vědy o neživé přírodě. Ivetě Škrabalové, vítězce kategorie Humanitní a společenské vědy, byla vydána kniha *Jaroslav Šalda. Portrét titána tisku*. V kategorii Vědy o živé přírodě a chemické vědy nebyla cena udělena.

Isd

